

12.6.2020

TULEVAISUUDEN SOSIAALI- JA TERVEYSKESKUS -OHJELMAN MUKAISET VALTIONAVUSTUKSET
ESITYS

Sosiaali- ja terveysministeriö myöntää valtionavustusta maakunnittain/alueittain taulukossa 1 esitettyjen euromäärien mukaisesti yhteensä 69 958 869 euroa. Avustus myönnetään käytettäväksi 1.1.2020 – 31.12.2022 syntyneisiin kustannuksiin. Ennen avustuspäätöstä valtionavustukseen oikeuttavia kustannuksia ovat vain hankehakemuksen valmisteluun liittyvät kustannukset.

Kaikkien maakuntien/alueiden hankehakemukset vastasivat hyvin hankkeille asetettuihin ehtoihin. Näin ollen valtionavustusta myönnetään maakuntien hankekokonaisuuksille haetun mukaisesti, mikäli haettu valtionavustus on sama tai vähemmän kuin asetuksella säädetty laskennallinen enimmäismäärä. Jos haettu valtionavustus ylittää asetuksella säädetyn laskennallisen enimmäismäärän, myönnetään laskennallisen enimmäismäärän mukainen avustus

Avustus maksetaan valtion vuoden 2020 talousarviomomentilta seuraavasti: 62 958 869 euroa maksetaan momentilta 33.60.39.12 (tulevaisuuden sote-keskus) ja 7 000 000 euroa momentilta 33.03.31.02 (tulevaisuuden sote-keskus/lape).

Taulukko 1: Avustusesitys maakunnittain/alueittain

Maakunta/alue	Laskennallinen enimmäismäärä	Haettu valtionavustus	Avustusesitys
Etelä-Karjala	2 203 915	2 199 998	2 199 998
Etelä-Pohjanmaa	2 831 069	2 831 000	2 831 000
Etelä-Savo yht.	2 277 746	2 254 367	2 254 367
<i>Etelä-Savo</i>		1 500 000	1 500 000
<i>Itä-Savo</i>		754 367	754 367
Kainuu	1 671 131	1 673 000	1 671 131
Kanta-Häme	2 611 507	2 611 000	2 611 000
Keski-Pohjanmaa	1 626 897	1 626 897	1 626 897
Keski-Suomi	3 586 475	3 584 000	3 584 000
Kymenlaakso	2 566 154	2 569 000	2 566 154
Lappi	2 679 982	2 681 000	2 679 982
Pirkanmaa	5 921 081	5 921 081	5 921 081
Pohjanmaa	2 657 702	2 664 000	2 657 702
Pohjois-Karjala	2 556 072	2 553 165	2 553 165
Pohjois-Pohjanmaa	4 914 996	4 914 000	4 914 000
Pohjois-Savo	3 367 708	3 367 000	3 367 000
Päijät-Häme	2 956 174	2 950 000	2 950 000
Satakunta	3 063 601	3 066 000	3 063 601
Uusimaa yht.	16 957 405	16 978 207	16 957 405
<i>Helsinki</i>		6 600 000	6 579 198
<i>Itä-Uusimaa</i>		999 500	999 500
<i>Keski-Uusimaa</i>		1 998 707	1 998 707
<i>Länsi-Uusimaa</i>		4 700 000	4 700 000
<i>Vantaa-Kerava</i>		2 680 000	2 680 000
Varsinais-Suomi	5 550 386	5 597 000	5 550 386
Yhteensä	70 000 00	70 040 715	69 958 869

PERUSTELUT

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelman mukaisten valtionavustusten haku-aika alkoi 20.1.2020 ja päättyi 30.4.2020. Haku oli suunnattu kunnille ja kuntayhtymille maakunnan laajuisiin hankekokonaisuuksiin. Hakemuksia tuli yhteensä 23 kappaletta, jotka täyttivät sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämishankkeiden valtionavustuksista vuosina 2020–2023 annetun asetuksen (13/2020) ehdot (liitteet 1-2).

Edellä mainitun asetuksen (13/2020) mukaan valtionavustusta voidaan myöntää vain yhdelle maakunnan alueen kuntien tai kuntayhtymien yhteiselle hankekokonaisuudelle. Maakuntaperusteisesta aluejaosta voidaan poiketa, jos siihen on erityinen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämiseen ja kehittämiseen liittyvä perusteltu syy. Sosiaali- ja terveysministeriö on myöntänyt, asetuksen antamissa puitteissa, Uudenmaan ja Etelä-Savon alueen kunnille ja kuntayhtymille mahdollisuuden poiketa maakuntaperusteisesta aluejaosta ja yhden hankekokonaisuuden säännöstä. Näin ollen Uudenmaan maakunnasta saapui viisi (5) hakemusta, Etelä-Savon maakunnasta kaksi (2) hakemusta ja muista manner-Suomen 16 maakunnasta yksi valtionavustushakemus kustakin.

Valtionavustusta haettiin yhteensä 70 040 715 euroa. Jaettavana on yhteensä 70 000 000 euroa. Kyseessä on 100 prosenttinen valtionavustus. Edellä mainitussa asetuksessa (13/2020) määritellään myös kunkin maakunnan hankekokonaisuuteen myönnettävän avustuksen enimmäismäärä, joka muodostuu kiinteästä perusosasta (25 %) ja väestöperusteisesta osasta (75 %).

Hankehakemusten arviointi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) vastasi yhteistyössä STM:n kanssa valtionavustushaun toteutuksesta ja osallistui alueellisten valtionavustushankkeiden hakemusten arviointiin. THL antoi arvionsa hakemuksista 28.5.2020. Myös STM:n asiantuntijat kävivät hakemukset läpi ja tekivät hakemuksiin liittyviä huomioita oman virkavastuualueensa näkökulmasta. Lounais-Suomen aluehallintoviraston asiantuntijat kävivät hakemukset läpi tarkistaen hakemusten talousarviot, jotka arvioivat asianmukaisiksi. Lisäksi STM:n virkamiehet kävivät hakemukset läpi synkronoiden ne sote-rakennemuutosten avustushakemusten kanssa.

Jokaiselle hankkeelle lähetettiin 25.5.2020 lisäselvityspyyntö liittyen hankkeiden osatoteuttajien nimeämiseen ja hankkeiden toteutusaikatauluun. Haun avautuessa annetusta tiedosta poiketen vuoden 2020 valtionavustusta saa käyttää 31.12.2022 saakka, kun aiemman tiedon mukaan hankkeen olisi tullut päättyä lokakuun lopussa 2022. Tästä syystä hakijoille annettiin mahdollisuus päivittää hankkeen aikataulusuunnitelma ja se seurauksena mahdolliset muutokset hankesuunnitelmaan ja talousarvioon.

STM julkaisi hankehaun yhteydessä hankehakemusten arviointikriteerit (liite 3). THL:n tekemän arvion mukaan kaikki hankehakemukset vastasivat pääosin hyvin asetettuihin arviointikriteereihin (liite 4). Tämän lisäksi THL:n arviointiryhmä teki hankekohtaiset arviot, jotka liitetään valtionavustuspäätöksiin ja sisällytetään hankkeiden toimeenpanon ohjaukseen, josta vastaa THL. Yhteenvetona THL toi esille seuraavia keskeisiä huomioita hakemuksista (Liite 5):

- Sote-keskus -konsepti määritellään ja jäsennetään hankehakemuksissa vaihtelevalla tarkkuudella. Osassa hakemuksia jäsenyyden uudenlainen sote-keskus, osassa kehittäminen keskittyy paremminkin olemassa olevan järjestelmän ja sen palvelujen jatkokehittämiseen. Hankkeissa tulee niiden käynnistyttyä vielä kirkastaa oman alueen sote-keskuksen määritelmää ja sisältöjä.
- Sosiaalihuollon kehittämisohjelmaan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tasapainoon tulee hankkeiden toteutuksessa kiinnittää huomiota. Sosiaalihuollon kehittämisohjelma oli paikoin

- mukana vain ohuesti tai puutteellisesti, ja osassa hakemuksia kehittämistyön lähtökohtana vaikutti olevan perusterveydenhuolto.
- Osallisuuden toimenpiteet oli kuvattu kauttaaltaan varsin yleisellä tasolla, minkä vuoksi arvioinnin pisteytykset tältä osin olivat heikoimmat. Alueilla toteutettavissa hankkeissa osallisuutta pitäisi edistää suunnitelmallisilla ja monipuolisilla toimenpiteillä.
 - Useiden maakuntien alueella merkittävä osa väestöstä saa ainakin osan tarvitsemistaan palveluista ulkoistetuilta palveluntuottajilta. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta on keskeistä, että myös ulkoistettujen sosiaali- ja terveystalvelujen piirissä olevien asukkaiden palveluja kehitetään.
 - Valtaosassa hankehakemuksia on runsaasti kehittämistoimenpiteitä. Vaarana on, että kehittäminen jää suunnitelmata-solle, eikä aitoon toimeenpanoon ja vakiinnuttamiseen päästä hankeaikana. Hakemuksissa oli suhteellisen paljon myös uusien toimintamallien kehittämistä, mikä ei ole ohjelman ytimessä. Jo kehitettyjä malleja ja hyviä käytäntöjä voitaisiin hyödyntää enemmänkin.

Liite 1. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelman mukaisten valtionavustusten myöntämisperusteet

Liite 2: Yhteenvedo hankkeiden tavoitteista ja keskeisistä toimenpiteistä

Liite 3: Hakemusten arviointikriteerit

Liite 4: Yhteenvetotaulukko THL:n arviointiryhmän antamista pisteistä hankehakemusten arviointilomakkeen kysymyksiin

Liite 5: THL:n arviointiryhmän muistio hankehakemusten sisällöistä